

Bijlage 1: Analyse ontwerpbegrotingen 2025 van de zeven provinciale publieke verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen).

Inhoudsopgave

Pag.

4. Perspectief op een gezonde omgeving en slagvaardig bestuur

- Omgevingsdiensten

3

1. Perspectief op een netwerk van bereikbare en vitale steden, dorpen en gemeenschappen

- Wegschap Tunnel Dordtse Kil
- Grondbank RZG Zuidplas

13

16

Achtergrondinformatie:

Over de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten zijn bestuurlijke afspraken gemaakt in de commissie Bestuur en Middelen en deze zijn vastgelegd in het besluit van Provinciale Staten van 28 januari 2015. Om aan deze rol invulling te kunnen geven worden u de begrotingen 2025 van alle gemeenschappelijke regelingen voor zienswijze aangeboden. Daarbij ontvangt PS een analyse van deze begrotingen en een korte verklaring van de verschillen met het voorafgaande jaar. Deze analyse is in deze bijlage opgenomen.

Perspectief 4 Perspectief op een gezonde omgeving en slagvaardig bestuur

Omgevingsdiensten Zuid-Holland Zuid, Midden-Holland, West-Holland, Haaglanden en DCMR.

Er zijn in Zuid-Holland vijf omgevingsdiensten opgericht die voor de deelnemende gemeenten en de provincie taken uitvoeren op het gebied van omgevingsrecht, vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Hieronder volgt de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de omgevingsdiensten. Onder dit algemene deel wordt specifiek ingegaan op de (provinciale) kaderstelling bij deze omgevingsdiensten.

Algemeen	
<i>Visie en beleidsvoornemens</i>	<p>De omgevingsdiensten houden zich bezig met de uitvoering van plus- en basismilieutaken en VTH en hebben tot doel de kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven te verbeteren. De provincie blijft verantwoordelijk voor een integrale beleidsontwikkeling op het gebied van milieu en bodem. De provincie voert de regie op de beleidsuitvoering door beleidsprogrammering en monitoring.</p> <p>De omgevingsdiensten voeren wettelijke, provinciale milieutaken uit en geven invulling op het milieuterrein aan het Coalitieakkoord 2023-2027 van het college van Gedeputeerde Staten. De in de provinciale begroting opgenomen prioriteiten en doelen vormen het uitgangspunt bij het opstellen van de provinciale werkplannen van de omgevingsdiensten.</p>
<i>Rechtsvorm en doel</i>	De omgevingsdiensten zijn rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichamen, opgericht met het doel het ondersteunen van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van fysieke leefomgeving alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De omgevingsdiensten voeren (provinciale en gemeentelijke) wettelijke taken uit binnen het omgevingsrecht en op het gebied van omgevingsbeheer, behandelen klachten van burgers en meldingen van bedrijven en ondersteunen de provincie als opdrachtgever op duurzame ruimtelijke ontwikkeling en -beheer. Daarnaast voeren zij incidentele en additionele opdrachten uit voor provincie en gemeenten.
<i>Activiteiten</i>	<p>Structurele taken o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reguliere VTH taken op het gebied van milieu, natuur en water; • Bodemtaken (vermindering als gevolg van de Omgevingswet per 01-01-2024);
<i>Bevoegdheden</i>	Het namens Gedeputeerde Staten en met mandaat uitvoeren van taken en bevoegdheden in het kader van vergunningverlening, toezicht en handhaving en de uitvoering van programma's en projecten met inachtneming van het provinciaal beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving. Het gaat daarbij o.a. om de uitvoering van de Provinciewet, de Algemene wet bestuursrecht, de

	Provinciale verordening bescherming landschap en natuur, de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht en de Omgevingswet die in 2024 in werking is getreden.
<i>Stemverhoudingen</i>	DCMR : 37,5% stemaandeel (vast stemaandeel) ODH : 29,0% stemaandeel (vast stemaandeel) OZHZ : 34,0% stemaandeel (vast stemaandeel) ODMH : 11,0% stemaandeel (o.b.v. het aandeel van de PZH deelnemersbijdrage in de primaire begroting 2024) ODWH : 12,0% stemaandeel (o.b.v. het aandeel van de PZH deelnemersbijdrage in de primaire begroting 2024)
Kaderstelling	
<i>Provinciale doelstellingen</i>	De omgevingsdiensten voeren de wettelijke, provinciale milieutaken uit en geven invulling op het milieuterrein aan het Coalitieakkoord 2023-2027 van het college van Gedeputeerde Staten. De provinciale nota Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving biedt de kaders om het VTH-instrumentarium in te zetten voor een veilige en gezonde leefomgeving, met name voor luchtkwaliteit, geluid en omgevingsveiligheid (opslag en transport van gevaarlijke stoffen). De nieuwe Nota VTH voor de Omgevingswet is in werking getreden tegelijk met de Omgevingswet op 1 januari 2024.
<i>(Financiële) doelstellingen van de omgevingsdiensten</i>	De omgevingsdiensten voeren de werkzaamheden conform de overeengekomen opdrachten uit. De prestaties worden conform afspraak gemonitord en gerapporteerd. Afwijkingen tussen prognose en realisatie worden, in principe, periodiek besproken inclusief mogelijke bijstuur- en beheersmaatregelen. Bij forse afwijkingen tussen prognose en realisatie vindt direct afstemming plaats tussen de betreffende omgevingsdienst en de provincie. Het weerstandsvermogen dient bij alle omgevingsdiensten op het gewenste niveau (veelal weerstandsfactor 1) te zijn. Hiervan kan worden afgeweken waarbij de risico's worden afgewend op de deelnemer(s). In dat geval resteert alleen een risico in het fluctueren van het bedrijfsresultaat. In principe wordt bij de vijf Zuid-Hollandse omgevingsdiensten voldoende weerstandsvermogen gevormd en geen risico af gewenteld op de deelnemers.
<i>Sturing: Financiën</i>	Op basis van ontwerpbegrotingen 2025 van de omgevingsdiensten bedraagt de totale provinciale bijdrage in 2025 voor de uitvoering van de wettelijke taken en de op dit moment geraamde aanvullende opdrachten circa € 60 mln. In vergelijking tot de initiële begrotingen 2024 stijgt de bijdrage met € 5 mln. Deze stijging van de provinciale deelnemersbijdrage wordt onder meer veroorzaakt door indexatie (als gevolg van prijsstijgingen) en extra structureel budget voor de uitvoering van de VTH taken. In de verwachte prijsstijgingen in het jaar 2025 is nacalculatie over de jaren 2023 en 2024 verwerkt.

Samenvatting verloop financiële bijdragen 2024/2025:

Omgevingsdienst	Provinciale bijdrage initiële begroting 2024 (inclusief aanvullend)	Provinciale bijdrage begroting 2025 (structureel)	Provinciale bijdrage begroting 2025 (aanvullend)	Opmerking
DCMR	€ 30,6 mln.	€ 33,5 mln.	€ 0 mln.	<ul style="list-style-type: none"> • Provinciale bijdrage 2025 is conform de provinciale kaderbrief 2025 geïndexeerd. • Voor het structurele financiële kader van de gemeenten wordt rekening gehouden met een indexering van 6,8%. Hier zijn de prijsstijgingen over het jaar 2025 en nacalculatie van eerdere jaren 2023 en 2024 in verwerkt. • Het voorstel van DCMR inzake de uurtarieven, is deze te indexeren met 3,8%. Het verschil tussen de provinciale indexatie (3,7%) en de indexatie die DCMR hanteert is 0,1% wat resulteert in verschil in aantal af te nemen uren/producten, in het geval de deelnemersbijdrage niet wordt verhoogd. • Conform het provinciaal indexatiebeleid heeft de provincie vanaf boekjaar 2022 structureel rekeningen gehouden met de loon- en prijsontwikkelingen. Vooralsnog is voldoende budget beschikbaar om dit verschil op te vangen. Anders volgt hierover nog een besluit bij de provinciale Begroting 2025. • In de huidige begroting zijn door DCMR geen aanvullende opdrachten vermeld voor de provincie. DCMR geeft een totale raming af voor de projecten. Het zelfde geldt voor de provinciale bijdrage in de initiële begroting 2024. • De omvang van de weerstandscapaciteit per ultimo 2025 bedraagt € 2,0 mln. (exclusief bestemmingsreserves) tegenover een risicoprofiel van € 1,61 mln. Het weerstandsratio is met 1,25 (minimaal 1) op het bestuurlijk gewenst niveau.

	Haaglanden	€ 10,0 mln.	€ 10,1 mln.	€ 0 mln.	<ul style="list-style-type: none"> • ODH hanteert het, in het AB vastgestelde Koersplan als uitgangspunt voor de financiële kaders. • Voor de indexering van de lasten wordt uitgegaan van de in de Macro Economische Verkenning 2024 (van september 2023) opgenomen indices. • Het uurtarief is bij de Begroting 2025 voor de loonkosten met 5,3% geïndexeerd. Voor de materiële kosten met 2,6% geïndexeerd. In de provinciale kaderbrief 2025 is een gewogen indexering opgenomen van 3,7%. ODH hanteert per definitie geen gewogen index, maar geeft in absolute waarden weer hoe hoog de indexatie per deelnemer bedraagt. Het terugrekenen vanuit de indexatie voor PZH deelnemersbijdrage komt uit op 4,8%. • Dit resulteert in een verschil in aantal af te nemen uren/producten, in het geval de deelnemersbijdrage niet wordt verhoogd. • Conform het provinciaal indexatiebeleid heeft de provincie vanaf boekjaar 2022, in haar eigen begroting, structureel rekening gehouden met de actuele loon- en prijsontwikkelingen. Vooralsnog past de indexering van de ODH-begroting 2025 binnen de provinciale indexatiekaders. Anders volgt hierover nog een besluit bij de provinciale Begroting 2025. • De omvang van de weerstandscapaciteit per ultimo 2024 bedraagt € 1,31 mln. tegenover een risicoprofiel van € 1,15 mln. Het weerstandsratio wordt met 1,14 (minimaal 1) voldoende geacht.
	Zuid-Holland Zuid	€ 7,7 mln.	€8,9 mln.	€ 0 mln.	<ul style="list-style-type: none"> • De provinciale bijdrage 2025 is in de Begroting 2025 OZHZ geïndexeerd met 4,3%. In de provinciale kaderbrief 2025 is een gewogen index van 3,7% opgenomen. Dit resulteert in een verschil in aantal af te nemen uren/producten, in het geval de deelnemersbijdrage niet wordt verhoogd. • Conform het provinciaal indexatiebeleid heeft de provincie vanaf boekjaar 2022, in haar eigen begroting, structureel rekening gehouden met de actuele loon- en

					<p>prijswontwikkelingen. Vooralnog past indexering voor de OZHZ-begroting 2025 binnen de provinciale indexatiekaders. Anders volgt hierover nog een besluit bij de provinciale Begroting 2025.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De budgetten wettelijke taken (jaarprogramma's) en inwoner-bijdrage 2024 worden, in 2024, structureel met 2% geïndexeerd. • De omvang van de weerstandsvermogen per ultimo 2023 bedraagt € 0,97 mln. tegenover een risicoprofiel van € 0,75 mln. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de dekking van het financieel tekort 2023 van €0,63 mln. uit het weerstandsvermogen. Daarvan uitgaande komt het daadwerkelijk beschikbare weerstandsvermogen uit op € 0,35 mln. De weerstandsratio komt daarmee op 0,46 en voldoet niet aan de gestelde norm van 1,0. • In de meerjarenbegroting 2025-2028 wordt er van uit gegaan dat binnen een periode van 4 jaar voldoende positieve resultaten worden geboekt om het weerstandsvermogen weer op het gewenste niveau te brengen. Hierbij de kanttekening dat het huidige weerstandsvermogen is gerelateerd aan het huidige risico profiel.
	Midden-Holland	€ 3,3 mln.	€ 2,9 mln.	€ 0,4 mln.	<ul style="list-style-type: none"> • In de begroting van Midden-Holland is een indexering verwerkt conform de "Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen". Dit is een uniforme bestuurlijke afspraak tussen de gemeenten in Hollands-Midden over de indexeringsmethode. Hierin is ook nacalculatie verwerkt over voorgaande jaren (t-3). • In de ontwerpbegroting 2025 van ODMH is rekening gehouden met een indexatie van het uurtarief met 4,92%. • In de provinciale kaderbrief 2025 is een gewogen indexering van 3,7% opgenomen. • De Provinciale bijdrage 2025 is niet conform de provinciale kaderbrief 2025 geïndexeerd. Het verschil tussen de provinciale (3,7%) en de ODMH indexatie (4,9%) resulteert in 1,2% minder af te nemen

					<p>uren/producten, in het geval de deelnemersbijdrage niet wordt verhoogd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conform het provinciaal indexatiebeleid heeft de provincie vanaf boekjaar 2022 structureel rekening gehouden met de loon- en prijsontwikkelingen. Vooralsnog is voldoende budget beschikbaar om dit verschil op te vangen. Anders volgt hierover nog een besluit in de provinciale begroting 2025. • De omvang van de weerstandscapaciteit per ultimo 2025, inclusief de bestemmingsreserves, bedraagt € 1,92 mln. tegenover een risicoprofiel van € 1,63 mln. De weerstandsratio wordt met 1,18 (minimaal 1) voldoende geacht.
West-Holland	€ 3,6 mln.	€ 2,9 mln.	€ 0,7 mln.	<ul style="list-style-type: none"> • In de begroting van West-Holland is een indexering verwerkt conform de “Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen”. Dit is een uniforme bestuurlijke afspraak tussen de gemeenten in Hollands-Midden over de indexeringsmethode. Hierin is ook nacalculatie verwerkt over voorgaande jaren (t-3). • De voorgestelde prijsindexatie voor het jaar 2025 voor de loonkosten is 6,4% en voor materiele kosten is 9,0%. De gewogen index 2025, inclusief nacalculatie komt uit op 9,25 % (verschil met ODMH komt omdat ODMH in haar tarief 2023 al heeft geanticipeerd op de loonstijging, terwijl ODWH dit in haar tarief 2025 doet en omdat de verhouding personeel materieel anders is bij ODWH). • In de provinciale kaderbrief 2025 wordt een gewogen indexering van 3,7% voorgesteld. • De Provinciale bijdrage 2025 is niet conform de provinciale kaderbrief 2025 geïndexeerd. Het verschil tussen de provinciale (3,7%) en de ODWH indexatie (9,25%) resulteert in 5,35% minder af te nemen uren/producten, in het geval de deelnemersbijdrage niet wordt verhoogd. • Conform het provinciaal indexatiebeleid heeft de provincie vanaf boekjaar 2022 structureel rekening gehouden met de loon- en prijsontwikkelingen. 	

					<p>Vooralsnog is voldoende budget beschikbaar om dit verschil op te vangen. Anders volgt hierover nog een besluit in de provinciale begroting 2025.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De verwachte omvang van de weerstandscapaciteit in 2025 bedraagt € 2,2 mln. tegenover een risicoprofiel van € 0,79 mln. Het weerstandsratio komt uit op 2,75 (norm minimaal 1), welke meer dan voldoende wordt geacht. • De provinciale bijdrage klopt in de voorliggende begroting nog niet helemaal. Een aantal wijzigingen zal na de zienswijzen worden verwerkt .
	Totaal	€ 54,6 mln.	€ 58,9 mln.	€ 1,1 mln.	
Coalitieakkoord 2023-2027	<p>In het (huidige) Coalitieakkoord 2023-2027 is aangegeven dat wij blijven inzetten op de instrumenten als vergunningverlening, toezicht en handhaving waarmee we zorgdragen voor een goede milieukwaliteit (luchtkwaliteit, bodem, geluid en externe veiligheid) binnen het wettelijk kader. De provincie is bevoegd gezag voor circa 350 industriële bedrijven. We willen uitstoot van gevaarlijke stoffen bij deze bedrijven beperken. Van (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen willen we snel helderheid over de risico's. Daarom gaan we in gesprek met het bedrijfsleven, gemeenten, het Rijk en Europa voor transparantie en betere wet en regelgeving. Ook willen wij een altijd actuele en digitale vergunning, zodat duidelijk is wat bedrijven mogen en aan welke regels moet worden voldaan.</p>				
Provinciale begroting	<p>Alle vijf de omgevingsdiensten hanteren een hogere gewogen index in vergelijking met de meegegeven provinciale kaders (3,7% CBP raming februari 2024). Dit komt voornamelijk door het feit dat de omgevingsdiensten na de werkelijke inflatie over 2022 en 2023 een indexatie correctie (nacalculatie) toepassen in de indexering van hun tarieven in 2025 en verder. Naar verwachting zal vanaf het jaar 2026 weer sprake zijn van meer evenwicht tussen de indexering van de begrotingen van de OD's en de indexering volgens het provinciaal indexatie beleid.</p> <p>Het provinciaal Indexatiebeleid biedt geen ruimte voor nacalculatie, maar wel voor tijdige bijsturing. Dit heeft ertoe geleid dat vanaf eind 2022 (NJN 2022 en Begroting 2023) de provinciale budgetten voor de vijf omgevingsdiensten structureel zijn opgehoogd voor loon- en prijsstijgingen. Voor de verwerking van eventuele verschillen moet nog besluitvorming plaatsvinden bij de provinciale Begroting 2025.</p>				
<i>Uitgangspuntenbrief financieel kader 2025</i>	<p>In de provinciale kaderbrief 2025 zijn een aantal (financiële) kaders en randvoorwaarden opgenomen om op te nemen in de begroting 2025. Aan deze kaders en randvoorwaarden wordt (grotendeels) voldaan. Bij de zienswijzen op deze ontwerp-begrotingen 2025 worden de uitgangspunten nagelopen en aangegeven per omgevingsdienst hoe dit is verwerkt in de ontwerp-begroting 2025.</p>				

Financiële aandachtspunten kaderbrief 2025	Doel: waarom opgenomen?	Constateringen en input voor zienswijze ontwerpbegroting 2025
<p><i>Provinciale deelnemersbijdrage</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Loonontwikkelingen aansluiten bij de feitelijke Cao-loonstijgingen. • Mocht bovengenoemde CAO loonstijging nog niet bekend zijn, dan mag voor de raming van de loonkosten de loonvoet sector overheid worden genomen zoals opgenomen in de meest recente publicatie van het CPB. • Voor de materiele component CPI gebruiken. • Loonkostenstijging en prijsstijging materiële component gespecificeerd onderbouwen. • Mogelijke efficiëntieverbetering in bedrijfsvoering terugzien in begroting. 	<p>In 2023 zijn er provinciale verkiezingen gehouden en is er een nieuw Collegeakkoord voor de periode 2023-2027 opgesteld. Gelet op deze situatie is besloten voor het wettelijk takenpakket en de overige werkzaamheden die de Omgevingsdiensten uitvoeren namens of voor de provincie, het opdrachtbudget en de deelnemersbijdrage te continueren en te garanderen.</p>	<p><u>Indexering</u></p> <p>De omgevingsdiensten hanteren voor het jaar 2025 sec een hoger (gewogen) indexpercentage dan de provinciale kaders uit de provinciale kaderbrief 2025 (welke aangeeft de meest recente indexeringsramingen te gebruiken). Dit is voornamelijk een gevolg de hoge inflatie in de jaren 2022 en 2023, welke via nacalculatie wordt verwerkt in 2025. De provincie heeft eerder geanticipeerd op de inflatie door in de Najaarsnota 2022 en Begroting 2023 structureel de PZH budgetten voor aan de vijf omgevingsdiensten voldoende te indexeren. Verwachting is, gecumuleerd gezien, dat de door de omgevingsdiensten toegepaste indexatie binnen de beschikbare budgetten van de provinciale begroting past. Anders zal in de begroting 2025 voor het eventuele verschil middelen beschikbaar moeten worden gesteld, zodat het niet ten koste gaat van de kwaliteit van de taakuitvoering en het aantal producten en diensten.</p>

	Beleidsmatige aandachtspunten kaderbrief 2025	Constateringen en input voor zienswijze ontwerpbegroting 2025
	<i>Weerbaarheid en wendbaarheid</i>	De provincie heeft in de kaderbrief 2025 het thema wendbaarheid en weerbaarheid onder de aandacht gebracht, zonder een concreet verzoek te doen om dit thema te verwerken in de ontwerpbegroting. De provincie zal blijven aandacht vragen voor dit thema zodat de gemeenschappelijke regelingen hier bewust over blijven nadenken.
	<i>Doorontwikkeling omgevingsdiensten</i>	De provincie heeft in 2021 een verkenning door Twynstra Gudde laten uitvoeren naar de toekomstbestendige uitvoering van de VTH-taken. Alle omgevingsdiensten hebben in de begroting een toelichting opgenomen over dit traject Doorontwikkeling Zuid-Hollandse omgevingsdiensten.
	<i>Cybersecurity</i>	Alle vijf de omgevingsdiensten besteden aandacht aan dit onderwerp in de ontwerpbegrotingen 2025.
	<i>Omgevingswet</i>	De Omgevingswet is per januari 2024 ingetreden en de omgevingsdiensten geven in de ontwerpbegrotingen op verschillende plekken een toelichting over de impact van de wet. Er wordt ook in de risico-inventarisatie rekening gehouden met de gevolgen van de nieuwe wet.
	<i>IBP VTH</i>	Alle vijf de omgevingsdiensten hebben een toelichting over het IBP-VTH opgenomen in de ontwerpbegrotingen 2025. De omgevingsdiensten leveren ook actief hun bijdrage aan dit traject.
	<i>Kwaliteitscriteria VTH</i>	Rapportage over de kwaliteitscriteria worden opgenomen als bijlage bij de jaarrekening.
	<i>Bedrijfsvoering</i>	Alle vijf de omgevingsdiensten hebben een toelichting over de bedrijfsvoering gegeven in de ontwerpbegrotingen 2025.
	<i>Verzoek Provinciale Staten</i>	Het verzoek van Provinciale Staten (20 mei 2020) over de onderwerpen externe inhuur, HRM-beleid, digitalisering en duurzaam inkopen zijn in alle vijf de ontwerpbegrotingen van de omgevingsdiensten meegenomen.
Reserves/ Weerstandvermogen	Het weerstandsvermogen bij de omgevingsdiensten is in de begroting 2025 bij vier omgevingsdiensten op het bestuurlijk afgesproken niveau. Bij de ODMH is dat nog niet het geval. In de analyse van de jaarrekeningen is ook een uitgebreide toelichting gegeven over het weerstandsvermogen van de omgevingsdiensten.	

<p>Risico's en beheersmaatregelen</p>	<p>Aandachtspunt Negatieve jaarresultaten worden in eerste instantie gedekt door de inzet van het weerstandsvermogen. Alleen bij de omgevingsdienst OZHZ is het weerstandsvermogen (excl. bestemmingsreserves) onder het minimaal gewenste niveau van weerstandsratio 1. Het weerstandsvermogen bij deze omgevingsdienst dient weer op het afgesproken bestuurlijke niveau gebracht te worden. OZHZ doet dat grotendeels door positieve resultaten te begroten voor de jaren 2026 t/m 2028, zodat het weerstandsvermogen aangevuld wordt.</p>
<p><i>Prioriteit 2025</i></p>	<p>De Omgevingswet trad per 1 januari 2024 in werking. Het werken met de Omgevingswet zal de omgevingsdiensten in 2024 de nodige tijd en aandacht vragen.</p> <p>Daarnaast zijn de Doorontwikkeling van de Zuid-Hollandse omgevingsdiensten en de implementatie van het Interbestuurlijk Programma Verbetering VTH-stelsel (IPB VTH) belangrijke aandachtspunten in 2025.</p>

Perspectief 1 Perspectief op een netwerk van bereikbare en vitale steden, dorpen en gemeenschappen

Wegschap Tunnel Dordtse Kil

Het Wegschap Dordtse Kil beheert en exploiteert de toltunnel tussen Dordrecht en 's-Gravendeel evenals de aansluitende wegen. De Kiltunnel is sinds 1 oktober 1977 de belangrijkste oeververbinding tussen de Hoeksche Waard en het Eiland van Dordrecht. De N217 loopt door de Kiltunnel en sluit aan de Dordtse zijde aan op de industrieterreinen, de A16 en de N3.

Algemeen	
<i>Visie en beleidsvoornemens</i>	De Kiltunnel vormt een belangrijke schakel in de ontsluiting van het woon- en werkgebied van de betrokken gemeenten. Het Wegschap draagt op deze wijze bij aan het optimaliseren van weg-, vaarweg- en fietsinfrastructuur.
<i>Rechtsvorm en doel</i>	De gemeenschappelijke regeling Wegschap Tunnel Dordtse Kil is een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam, opgericht met het doel het beheren en exploiteren van een niet-openbare toltunnel en de aansluitende wegverbindingen.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De toltunnel vormt een belangrijke schakel in de ontsluiting van het woon- en werkgebied van de gemeente Dordrecht en de gemeente Hoeksche Waard. In het kader van de integrale bereikbaarheid draagt het Wegschap bij aan het optimaliseren van weg-, vaarweg- en fietsinfrastructuur.
<i>Activiteiten</i>	Het openbaar lichaam verwezenlijkt zijn taakstelling door: <ul style="list-style-type: none"> • De financiële middelen voor de aanleg, onderhoud en exploitatie bijeen te brengen; • De tunnel toegankelijk te stellen voor elke verkeersdeelnemer die tegen betaling van de tunnel gebruik wil maken; • Het heffen van tolgelden tot zodanige bedragen dat een rendabele exploitatie van de tunnel gewaarborgd wordt.
<i>Bevoegdheden</i>	Binnen de regeling ten aanzien van de belangenbehartiging waarvoor zij is getroffen en het gebied waarvoor zij geldt, kunnen bevoegdheden van regeling en bestuur worden overgedragen en toegekend, binnen de grens van artikel 54 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
<i>Stemverhouding</i>	43% stemaandeel
Kaderstelling	
<i>Provinciale doelstellingen</i>	In de provinciale begroting zijn geen specifieke doelstellingen geformuleerd. De tunnel is aangelegd om de bereikbaarheid te verbeteren tussen de Hoeksche Waard en Dordrecht en omstreken.

<p><i>(Financiële) doelstellingen van Dordtse Kil</i></p>	<p>Het Wegschap heeft in het verleden het jaarlijkse positief resultaat gebruikt om het negatief eigen vermogen op niveau te brengen. Dit is inmiddels het geval. Daarbij heeft het geholpen dat de rentelasten op de aangetrokken leningen relatief laag zijn. Op de middellange termijn dienen over de omvang van de deelnemersbijdrage wellicht bestuurlijke te keuzes worden gemaakt. Mede vanwege de toekomstige herfinanciering van de bestaande leningen, het aantrekken van mogelijk nieuwe leningen en de mogelijkheid dat het nieuwe kabinet met het oog op de eventuele invoering van Betalen naar Gebruik de Kiltunnel te zijner tijd geheel of gedeeltelijk tolvrij wil maken.</p> <p>Het Wegschap heeft voorgesteld het resultaat van boekjaar 2023 ad € 2,3 mln. wederom toe te voegen aan de algemene reserve. Over de bestemming van het resultaat van boekjaar 2023 is in het Dagelijks Bestuur van 28 maart 2024. gesproken en de uitkomsten hiervan zullen aan het Algemeen Bestuur worden voorgelegd bij het vaststellen van de Begroting 2025 en Jaarrekening 2023.</p>
<p><i>Sturing:</i></p> <p><i>Financiën inclusief zienswijzen</i></p> <p><i>KPI's provinciale begroting</i></p>	<p>Vanaf boekjaar 2021 is de provinciale deelnemersbijdrage verlaagd naar structureel € 25.000. Op basis van de huidige financiële positie is voorgesteld om de bijdrage van alle deelnemers ingaande 01-01-2024 te verlagen naar € 0.</p> <p>Zowel in de begroting 2025 als de meerjarenraming is deze lagere bijdrage verwerkt. Deze verlaging van de deelnemersbijdrage is mede op verzoek van de deelnemers doorgevoerd. Dit vanwege de aard en omvang van het te verwachten resultaat de komende jaren. Er kan op dit moment worden volstaan worden met het ontbreken van een bijdrage omdat de te verwachten inkomsten voldoende resultaat opleveren. In 2025 is het te verwachten resultaat geraamd op € 2,4 mln.</p> <p>N.v.t.</p>
<p><i>Uitgangspuntenbrief financieel kader 2025</i></p>	<p>In de kaderbrief 2025 heeft de Provincie het Wegschap gevraagd om ingaande 2025 te komen tot een zo realistisch mogelijke begroting. Dit mede op verzoek van de huidige drie deelnemers. In een ambtelijke werkgroep zijn in samenspraak met de directie van het Wegschap daarvoor voor een belangrijk deel de benodigde bouwstenen verzameld. Deze zijn in voldoende mate verwerkt in de ontwerpbegroting.</p> <p>Daarbij wordt opgemerkt dat het Wegschap een onderzoek heeft laten uitvoeren naar de meerjarige ontwikkeling van de verkeersaantallen. Met de uitkomsten daarvan is in de ontwerpbegroting 2025 rekening gehouden. Ten aanzien van het wetgevingstraject Betalen Naar Gebruik is vooralsnog onbekend of en op welke wijze het nieuwe kabinet dit gaat implementeren. Hierdoor is er geen rekening gehouden met mogelijke effecten op de wat langere termijn.</p>
<p><i>Reserves/ Weerstandvermogen</i></p>	<p>De stand van het eigen vermogen bedraagt na bestemming van het resultaat 2023 € 16,9 mln. De benodigde weerstandscapaciteit in 2025 is € 1,49 mln. Dit betekent een weerstandsratio van 15,43. Hiermee voldoet het Wegschap ruim aan het vastgestelde weerstandsratio van >1.</p>

<p><i>Risico's en beheersmaatregelen</i></p>	<p><u>Renovatie</u> De grootschalige renovatiewerkzaamheden zijn afgerond in 2023. De tunnel staat gesteld voor de toekomst. Het Wegschap heeft het instandhoudingsplan begin 2024 geactualiseerd. In de ontwerpbegroting 2025 is daarmee rekening gehouden. Opgemerkt wordt dat op basis van de ontwerpbegroting 2025 de tolopbrengsten de komende jaren van voldoende omvang zijn om aan de aflossings- en renteverplichtingen van de aangegane leningen voor de renovatie te voldoen. In 2024 zal de liquiditeitsprognose worden geactualiseerd. Daarbij zal rekening worden gehouden met de huidige omvang van de tolinkomsten, de inschatting van de renteontwikkeling en de omvang van het eigen vermogen.</p> <p><u>Herijking risicoprofiel</u> In 2024 heeft het Wegschap onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van de verschillende risico's. Deze zullen periodiek worden gemonitord. Voor wat betreft de ontwikkeling van de rentelasten is in de zienswijze een opmerking gemaakt over de onderbouwing van de omvang van dit risico. Het maximaal risico wordt naar de mening van de Provincie te laag ingeschat. Tevens betreft het een structureel risico dat om die reden meegenomen zou moeten worden in de reguliere exploitatiebegroting. Verder is er een aantal potentieel grote risico's waar nog nader onderzoek naar moet worden verricht, zoals het mogelijk gevaar van het opdrijven van de in- en uitritten van de tunnel.</p> <p><u>Wijziging Gemeenschappelijke Regeling</u> In 2024 zal een voorstel voor wijziging van de GR voor zienswijze worden aangeboden aan de deelnemers. Daarbij zal vanuit Provinciaal perspectief onder meer extra aandacht worden gevraagd voor het openbaar toegankelijk maken van de bestuursbesluiten en eventuele aanvullende mogelijkheden voor burgerparticipatie.</p>
<p><i>Prioriteit 2025.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Actualisatie liquiditeitsprognose • Kwantificeren openstaande risico's • Kennisborging als gevolg van organisatieverandering

Perspectief 1 Perspectief op een netwerk van bereikbare en vitale steden, dorpen en gemeenschappen

GR Grondbank RZG Zuidplas

De provincie Zuid-Holland vervult een belangrijke rol als het gaat om de regionale economische ontwikkelingen in Zuid-Holland. Het verder uitbouwen van de regionale economie vindt plaats door:

- 'nieuw-ontwikkeling' van bedrijfsterreinen;
- herstructurering van de bestaande bedrijfsterreinen;
- structureren en organiseren van de toegang tot financiering voor startende en groeiende innovatieve technologiebedrijven en projecten;
- verbetering van de ruimtelijke kwaliteit inclusief het vergroten de aantrekkingskracht van het vestigingsklimaat en een betere fysieke bereikbaarheid;
- herontwikkeling van saneringslocaties;
- versterken van het glastuinbouwcluster;
- herstructurering van de glastuinbouwgebieden;
- programmering van ontwikkelingen, de strategische grondverwerving en uitnamen van gronden, de financiering, de kwaliteitsbewaking en het coördineren van de uitvoering van ruimtelijke projecten.

Algemeen	
<i>Visie en beleidsvoornemens</i>	De nadruk bij de integrale en regionale gebiedsgerichte projecten ligt op de programmering, het plannen en het onderlinge afstemmen van activiteiten en projecten. Daarbij spelen de strategische ligging van gronden, de financiering, de kwaliteitsbewaking en de borging van de realisatiekracht een belangrijke rol. Door hieraan invulling te geven komen gewenste ontwikkelingen van de grond.
<i>Rechtsvorm en doel</i>	In het verleden zijn ten behoeve van de realisatie van de Interregionale Regionale Programma's (IRP's) een aantal gemeenschappelijke regelingen gevormd. Deze hebben ondersteund bij het realiseren van de gebiedsontwikkeling. Zij hebben het doel in samenwerking met andere (publieke)partijen een integrale en regionale gebiedsontwikkeling te realiseren. De grondbank is de laatste gemeenschappelijke regeling die nog actief is op dit gebied mede namens de provincie.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het binnen een aangegeven gebied, in onderlinge samenhang: <ul style="list-style-type: none"> • Programmeren, plannen en onderling afstemmen van ontwikkelingen en activiteiten; • Kwaliteitsbewaking en financiering plannen; • Realiseren van concrete projecten.
<i>Activiteiten</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Ruimtelijke inrichting en vormgeving van het gebied; • Het gezamenlijk financieren van ontwikkelingen en plannen; • Adviseren en overleg voeren over concrete activiteiten.

<i>Bevoegdheden</i>	Binnen de regeling ten aanzien van de belangenbehartiging waarvoor zij is getroffen en het gebied waarvoor zij geldt, kunnen bevoegdheden van regeling en bestuur worden overgedragen en toegekend, binnen de grens van artikel 54 van de Wet gemeenschappelijke regeling.
<i>Stemverhouding</i>	40% stemaandeel
Kaderstelling	
<i>Provinciale doelstellingen</i>	De Grondbank richt zich op het beheer en de uitgifte van de in het verleden verworven gronden in de Zuidplaspolder. De gronden zijn verworven met als doel de gewenste gebiedsontwikkeling zoals de partijen gezamenlijk zijn overeengekomen, mogelijk te maken. Op dit moment vindt geen verwerving van grond meer plaats.
<i>(Financiële) doelstellingen van de Grondbank</i>	In 2015 is de gemeenschappelijke regeling gewijzigd waarin is vastgelegd dat de Grondbank in ieder geval tot en met 31-12-2024 zal blijven bestaan. In Q2 2024 zal de gewijzigde tekst van de gemeenschappelijke regeling ingevolge de Wgr. en beoogde verlenging van de Grondbank tot 31 december 2034 worden gestuurd een PS en de raden voor zienswijze.
<i>Sturing:</i> Financiën inclusief zienswijze	De deelnemersbijdrage PZH bedraagt conform ontwerpbegroting 2025 € 0. Deze raming komt voort uit de koopovereenkomst (getekend 1 juli 2021) tussen de Gemeente Zuidplas en de Grondbank waarin staat dat de gemeente Zuidplas de deelnemersbijdragen voor rekening neemt vanaf het jaar 2022.
KPI's provinciale begroting	N.v.t.
Uitgangspuntenbrief financieel kader	N.v.t.
Reserves/Weerstandvermogen	Het weerstandsvermogen van de Grondbank is nihil. Dat het weerstandvermogen nihil is, past in het kader van de gemaakte afspraken zoals vastgelegd in de Overeenkomsten met de gemeente Zuidplas.
Risico's en beheersmaatregelen	<u>Ontwikkeling van het Middengebied start niet c.q. niet op korte termijn</u> Het grootste risico voor de Grondbank is thans dat de ontwikkeling van het Middengebied niet of niet op korte termijn start, bijvoorbeeld omdat de Grondexploitatie niet sluitend te krijgen is, de gemeente het risico voor de ontwikkeling te groot vindt, of de bestemmingen wonen en werken bij het in procedure te brengen bestemmingsplan voor het Middengebied definitief niet onherroepelijk worden. Hierdoor zou de verkoop van de gronden van de Grondbank aan de gemeente Zuidplas niet door kunnen gaan. In een dergelijke situatie gaat de voorgenomen gebiedsontwikkeling van de Zuidplaspolder op grond van de gemaakte afspraken niet door. De vraag is dan welk perspectief geldt er voor de waardering van de gronden, wat zijn deze gronden dan in die situatie waard? Ontegengesteld is de gemiddelde grondprijs in de Grondbank hoger dan de 'agrarische' waarde, althans de waarde zonder ontwikkelingsperspectief. De

	<p>totale waarde van de gronden zonder ontwikkelingsperspectieven zal op een niveau van ca. € 30 mln. liggen. In een dergelijke extreme situatie zal het totale verlies tussen de € 60 en € 70 mln. kunnen bedragen. In het scenario, bij het beperkt of het geheel ontbreken van ontwikkelingsinitiatieven, zal dit bedrag (grotendeels) afgeboekt dienen te worden en dienen de deelnemers het tekort op de balans aan te zuiveren</p> <p>Het verschil tussen de verwachte agrarische waarde en de boekwaarde per 31-12-2024 (het moment waarop de afspraken van de bestuursovereenkomst gebaseerd zijn) is ingeschat op € 55,6 mln. (boekwaarde: € 94,4 mln. en marktwaarde: € 38,8 mln.). Voor de periode tussen 2024 en 2026 zijn in 2023 nog nadere afspraken gemaakt tussen de Grondbank en de gemeente Zuidplas hoe met de financiering om te gaan. Het provinciale aandeel van 40% bedraagt € 22,2 mln. en is als risico opgenomen in de provinciale jaarrekening.</p> <p><u>Wijziging Gemeenschappelijke Regeling</u></p> <p>In 2024 zal een voorstel voor wijziging van de GR voor zienswijze worden aangeboden aan de deelnemers. Daarbij zal extra aandacht worden gevraagd voor het openbaar toegankelijk maken van de bestuursbesluiten.</p>
<i>Prioriteit 2024/2025</i>	Monitoring voortgang planologische besluitvorming woningbouwontwikkeling i.r.t. beëindigingsafspraken